Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефон: HEnderson 4-0807, 4-0237
Тел. УНС.: HEnderson 4-1016

РІК LXII. Ч. 32. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 17-го ЛЮТОГО 1954. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, FEBRUARY 17, 1954. No. 32. VOL. LXII.

СЕНАТ ПРИЙНЯВ ОДИН ЗМІНЕНИЙ ПУНКТ БРІКЕРОВОГО ВНЕСКУ

62 СЕНАТОРИ ГОЛОСУВАЛИ ЗА ЦИМ ПУНКТОМ, А 20 СЕНАТОРІВ ПРОТИ БУДЬЯКИХ ЗМІН; МОЖЛИВИЙ КОМПРОМІС ДЛЯ ПІДКРЕСЛЕННЯ ЗНАЧЕННЯ КОНСТИТУЦІЇ

Вашингтон. — Сенат прийняв один, дещо змінений, пункт внеску сенатора Джана Брікера про обмеження права президента ЗДА укладати мирові договори. За цим пунктом голосували 62 сенатори, а проти будьяких змін Конституції 20 сенаторів. За цим пунктом голосували 36 республіканських і 26 демократичних сенаторів, а проти 17 демократичних, два республіканські і один незалежний сенатор. В Сенаті панує переконання, що неможливо й думати про якусь поважнішу поправку до Конституції, хіба тільки про те, щоб ухвалити такий закон, який не допускав би до того, щоб президент потоптав Конституцію ЗДА, укладаючи мирові договори з чужими державами. На такому становищі стоїть і президент Айзенгавер та його уряд. Становище 20 сенаторів, які противляться будьякій зміні Конституції, може збільшити опозицію до Брікерового внеску на поправку до Конституції. Прийнятий пункт зміненого внеску Брікера звучить так: „Умова договору або іншого міжнародного порозуміння, яка розходиться з Конституцією, не може мати жадної сили ані наслідку". Тепер республіканські провідники в Сенаті стараються дійти до компромісу в справі дальших пунктів Брікерового внеску, головним чином у справі, хто має ратифікувати мирові договори й порозуміння, заключені президентом, і чи стейти повинні мати голос у цій справі, як це виходило б з внеску Брікера. Сам сенатор Брікер досі не шукав порозуміння з поміркованими демократами, щоб створити консервативну більшість для свого внеску. Демократичний сенатор Джордж випрацював свій внесок у цій справі, і його проєкт не обмежував би право президента укладати мирові договори, але вимагав, щоб повний Конгрес ратифікував укладені президентом договори, і аж після того вони ставали б внутрішніми законами. Противники будьяких змін у Конституції посилаються на думки визначних правників, які вважають, що зміна Конституції ЗДА зв'язала б руки президентові.

Проєктують зміни при звороті податків

Вашингтон. — Комісар Податкового Бюра Т. Колемен Андрюс заявив перед Конгресовою Підкомісією Видатків, що його бюро проєктує звільнити від вношення прохання про звороти вплачених податків тих податковців, які вплачували податки через підприємства, де вони працюють. Якщо цей проєкт буде прийнятий, то коло 35 мільйонів податковців не мусітимуть вносити заяви про зворот вплачених податкових надвишок. Це мало б статися вже 1 січня 1955 або 1956 року. Податкове Бюро проєктує також затруднити 1,000 податкових інспекторів, які мають перевіряти, чи всі податки правильно вплачені. Ці інспектори могли б заощадити для Податкового Бюра кожного року від 1,500,000,000 до 2,000,000,000 долярів, які звичайно пропадають через несумлінно зложені заяви в справі вплачуваних податків. Коли б прийняли цей новий проєкт податкових зворотів, то це, крім великих заощаджень в грошах і в часі змусило б підприємців сумлінніше виставляти посвідки про вплачені їхніми працівниками податки.

Законодавчі установи стейту Ню Джерзі прийняли закон про „бінґо"

Трентон, Н. Дж. — Сенат і Асемблея стейту Ню Джерзі прийняли три закони, між ними і закон про гру в „бінґо", які дозволять на малі газардові гри. Ці ухвали законодатних установ стейту уможливлені тим, що під час виборів у листопаді минулого року більшість виборців заявилася за цими грами. Тепер губернатор стейту Роберт Б. Майнер має підписати ці закони, а кожна з 567 місцевостей у стейті Ню Джерзі має ще заявитися, чи бажають мати в себе „бінґо" та дві інші гри, які прийняті стейтовими законодавчими установами. Це голосування відбудеться під час правиборів, 20 квітня цього року. Закон буде важний від наступного дня після голосування, якщо дана громада погодиться на нього. Ці закони прийнято обома партіями, майже одноголосно, бо за „бінґо" голосували в Асамблеї 55 присутніх, а проти тільки 1.

Нова дослідна стація для випробування літаків

Ню Йорк, Н. И. — Віцепрезидент Летунської Корпорації Бендікс Р. П. Лансінґ повідомляє, що цими днями почала діяти нова дослідна станція-ляборaторія в Тітерборо в Ню Джерзі, де створюватимуть таку температуру, і таке тиснення повітря, що відповідатимуть температурі і тисненню найвищих висот, в яких доводиться літати турболітакам. Ця станція має потужність, що дорівнює силі 3,000 коней і легко витворює дуже низьку температуру і мале тиснення повітря, яке панує на висоті дев'ятьох миль над океаном. В цій ляборaторії випробовуватимуть частини турболітаків. Машини ляборaторії зможуть охолоджувати апартамент з 600 кімнат.

В АМЕРИЦІ

● В Брукліні арештовано купця Стенлі Галперіна, в якого знайдено 90 фунтів наркотиків, що на чорному ринку коштують 100,000 долярів. Його випущено на волю за кавцією 10,000 долярів.

● На майдані перед домом посадника Ню Йорку 8 хлопців - скавтів спали цілу ніч у шатрі при температурі 11 ступнів. Між цими хлопцями був і син посадника 7-річний Дункан Вагнер. Скавтмайстер Морер заявив, що хлопці хотіли довести, що для скавта немає нічого неможливого.

● Сенатор Естер Кіфовер і 11 інших сенаторів заявляють, що вони всіми засобами боротимуться проти прийняття поправки до Конституції, яка обмежувала б право президента ЗДА укладати мирові договори. Проти цієї поправки виступає і президент Айзенгавер.

● Віце-президент Ричард М. Ніксон і республіканський провідник Сенату сен. Вільям Ф. Новленд закликали у своїх промовах республіканців не атакувати надто гостро демократичну опозицію. Новленд заявив, що між демократами є поміркoвані політики, які підтримують республіканців у здійсненні програми президента Айзенгавера.

● Фльота ЗДА плянує збудувати в 1954-1955 році 30 нових кораблів коштом 1,000,000,000 долярів. Деякі кораблі будуть змодернізовані.

ЗМІНИ В ПРОВОДІ ЗАКОРДОННИХ ЧАСТИН ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ

В останній хвилині Редакція „Свободи" одержала з Мюнхену, Німеччина, з відворотною адресою Видавництва „Сучасна Україна" комунікат про зміни в Проводі Закордонних Частин Організації Українських Націоналістів (ЗЧ ОУН) та цілу низку документів про події, які попередили цю зміну. В супровідному листі сказано, що всі ці матеріяли призначені для інформації Редакції та для використання в пресі. Супровідний лист і комунікат підписали Лев Ребет і Зенон Матла, як „Колеґія Уповноважених". У комунікаті сказано:

На підставі рішення Проводу ОУН в Україні з літа 1953 р. наступного змісту: „Провід Організації Українськиб Націоналістів на Українських Землях уповноважує Лева Ребета, Зенона Матлу та Бийлиха (Степана Бандеру) тимчасово перебрати керівництво Закордонних Частин ОУН і реорганізувати Закордонні Частини згідно з позиціями Проводу ОУН в Україні", — з днем 9-го лютого 1954 року вступила в дію Колеґія Уповноважених в складі: Лев Ребет і Зенон Матла. Степан Бандера згаданому рішенню не підпорядкувався і не увійшов до Колеґії Уповноважених". Комунікат датований в Мюнхені, Німеччина, 12-го лютого 1954.

Подробиці цих змін та подій, що їх попередили, будуть з'ясовані в дальших числах цього щоденника.

УКРАЇНСЬКІ „СЕПАРАТИСТИ" ТЕЖ У КАТОРЖНИХ ТАБОРАХ

ВОНИ ВБИЛИ ШПИГУНА І СПРИЧИНИЛИ СТРАЙК 250,000 НЕВІЛЬНИКІВ У ВОРКУТІ

Українські політичні в'язні, навіть у таборах примусових робітників — у копальнях на далекій півночі, не перестають бути „сепаратистами". — Вони заініціювали та спричинили страйк коло 250,000 всіх тамошніх невільників — оповідає Бриґітте Ґерлянд, німецька журналістка, що сама перебувала у Воркуті та виїхала звідтіль у самому розпалі страйку. До короткої новинки, яку подала була вже про цю подію „Свобода", варто додати наступні інформації, за останньою із серій статтей тієї авторки, проголошених в різноманітних часописах. Переповідаємо за канадійським часописом „Глоб енд Мейл", Торонто, з 10 лютого ц. р.:

Совєтські невільничі табори в арктичній зоні мають дві групи російських в'язнів: інтелектуалів і людей, прив'язаних до релігії. Поруч із ними найбільшу частину в'язнів становлять українці, а з-поміж українців — західні українці, „які залишилися впертими сепаратистами навіть у таборі." „Майже всі українці прийшли туди з націоналістичного підпільного руху і боролися від років, як партизани, в лісах Галичини й Волині проти анектування їх батьківщини Совєтським Союзом". „Надзвичайні історії розказувано про їх хоробрість, але часто здавалося, наче б вони склали свою відвагу разом із зброєю на бойовищі. Студенти і релігійні в'язні, призвичаєні до зброї думки і духа, показалися більш бойовими в зустрічі з жорстокою дійсністю таборового життя."

„У кожному разі, — пише дальше дослівно Бриґітта Ґер-

(Закінчення на стор. 4)

Непотверджена вістка про смерть Вол. Сосюри

Минулої середи деякі ньюйоркські пополудневі газети подали з Лондону повідомлення московської радіовисильні про смерть відомого українського поета і письменника, автора голосного в останніх роках вірша „Любіть Україну" — Володимира Сосюри. Більші щоденники, а також інші джерела досі не потвердили цієї вістки. Про Володимира Сосюру подає Українська Загальна Енциклопедія:— „...український письменник, народився 1898 року, романтик революції; збірки поезій: „Поезії", „Червона зима", — „Осінні зорі", „Сніги", „Сьогодні", „Юнь", „Місто" (поеми), „Вагряні гони", „Тарас Трясило" (віршований роман).

Ціна на масло має впасти на 8 центів

Вашинґтон. — Секретар рільництва Езра Тефт Бенсон повідомив, що від 1 квітня ц. р. він зменшить державну допомогу фармерам на молочні продукти, і внаслідок цього ціна за фунт масла повинна впасти на 8 центів. Від 1 квітня допомогу фармерам за молочні продукти виплачуватимуть у висоті 75 відсотків паритету, а не, як було досі, 90 відсотків. Секретар рільництва вірить, що зменшена державна допомога обнизить ціни на молочні продукти і викличе більше споживання масла, ціна якого становить тепер у Ню Йорку від 73 до 79 центів в роздрібному продажу. Бенсон подав до відома, що на складах тепер є така кількість масла, сиру і спорошкованого молока, яка відповідає 8,000,000,000 фунтів повного молока (на початку минулого року тільки 1,440,000,000 фунтів), або 6 відсотків всієї річної продукції (минулого року, як Бенсон перенимав урядування тільки 1,2 відсотка). Він переконаний, що навіть при паритеті 75% деяка частина молочної продукції піде в руки уряду, і певний, що його зарядження знайде політичний відгомін. Товариство Американських Молочарень поручало зменшити паритет допомоги, але Крайова Федерація Молочних Продуцентів заявилася проти будьякого зниження паритету.

„НЕБІЩИК ХОДИТЬ"

У березні минулого року офіціяльно повідомлено Волтера Тартара в Кемден, Н. Дж., що його син Ричард згинув „смертю відважних" в Кореї. Його тіло було вислане додому і поховане з усіми почестями. Можна собі уявити несподіванку для батька, як він в останніх днях дістав з Ню Йорку телеграму: „Гелов, пап! В четвер буду дома. Ричард". Населення Кемдену очікує вияснення цієї дивної історії.

БОЯТЬСЯ НАСЛІДКІВ НЕВДАЧІ БЕРЛІНСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

Берлін. — В найближчому тижні західньо-німецький канцлер Аденауер приїде до Західнього Берліну, де виголосить промову через радіо до цілого німецького народу, зокрема до німців, що перебувають у підсовєтській зоні. В німецьких політичних колах побоюються, що повна невдача Берлінської конференції щодо об'єднання Німеччини відіб'ється дуже поважно на настроях німців. З одного боку напевне збільшиться хвиля втікачів із Сходу на Захід, з другого може позначитись заломання в моральній поставі східніх німців, які не матимуть надії швидко позбутися комуністичного правління. Може змінитися теж постава численних німців у відношенні до европейського пакту безпеки: без об'єднаної Німеччини німці можуть перестати в масі цікавитись проблемою спільної европейської армії. Тому канцлерові Аденауерові залежить на скріпленні моралі східніх німців. Також державний секретар ЗДА Дж. Ф. Доллес здає собі справу з можливости поважних психологічних наслідків невдачі Берлінської конференції в Німеччині. Тому він, у зв'язку з таким невтішним кінцем конференції, конферуватиме з Аденауером ще перед своїм від'їздом до Америки.

Вашинґтон запрошує Плевена на розмову про Індо-Китай

Сайґон, Індо-Китай. — Вже кілька днів в Індо-Китаї перебуває французький секретар оборони (міністер військових справ) Рене Плевен, один із найвпливовіших французьких політиків і членів теперішнього уряду. Він приїхав туди у зв'язку з останньою комуністичною офензивою і загрозливою військовою, а за тим і політичною ситуацією. Він відвідав уже загрожену комуністичним наступом столицю провінції Ляос Люанґ Прабанґ і переведе в Індо-Китаї ще два тижні на інспекції воєнних споруд і на розмовах з найавторитетнішими французькими й тубільними чинниками. До Індо-Китаю прибув також Гарольд Стассен, американський адміністратор закордонних операцій, щоб на місці перевірити технічний стан, зужиткування і потреби американських достав. За два останні роки ЗДА вислали до Індо-Китаю понад 200,000 тонн воєнного матеріялу. Висилання туди з'єднань бойових літаків і 200 осіб технічного персоналу викликало, як відомо, в американських політичних колах сильне занепокоєння, щоб ЗДА не опинилися в Індо-Китаї, наче у „другій Кореї". Тепер американський уряд запросив Плевена приїхати з Індо-Китаю до Вашинґтону, щоб обговорити ситуацію на бойовому фронті в Індо-Китаю і спільне становище до цілої тамошньої проблеми.

Французи встановили рекорд підводного занурення

Два французькі морські старшини, 40-літній коммодор Жорж Гуо і 27-літній інженер-поручник П'єр Вільм, занурились у спеціяльно збудованому підводному човні на 13,284 стопи вглиб Атлантійського океану, чим побили всі дотеперішні рекорди. Цей науковий експеримент переведено у відстані 120 миль на захід від міста Дакару на західньому узбережжі Африки. Експеримент був підготований і фінансований науковими установами, головно науковим дослідним фондом Бельгії, а будова самого корабля і технічне переведення досвіду зроблено у тісній співпраці з французькими морськими військовими чинниками. Найбільша трудність проблеми, як при всіх глибоких зануреннях, полягала у винайденні достатньо сильного відпору на тиск води: На тій глибині, на яку занурились названі два французькі моряки, вода тиснула тягарем коло 5,676 фунтів на квадратовий цаль.

Айзенгавер поновив на військовій службі і підвищив у ранзі Ліндберґа

Вашинґтон. — Президент Айзенгавер поновив на військовій службі і іменував генералом бриґади в резерві Чарлза А. Ліндберґа. Ця номінація, — що має бути, згідно з законною практикою, затверджена Сенатом, — покличе до військової служби в резерві колишнього національного героя — полковника Ліндберґа, який 28 квітня 1941 року зрезиґнував з військової служби після того, як покійний през. Ф. Д. Рузвелт назвав його гадюкою-мідянкою. Цієї образливої назви вжито уперше під час Громадянської війни на означення дефетистів і угодовців. Рузвелт назвав так Ліндберґа за те, що він був проти війни ЗДА з Німеччиною. Після того Ліндберґ зголосив резиґнацію. Під час другої світової війни Ліндберґ служив як цивільний дорадник при летунських силах, і брав участь в небезпечних місіях закордоном. Він має 52 роки, недавно видав свою автобіографію, а кіностудія приготовляє фільм на основі цього твору.

Вилсон применшує совєтську летунську небезпеку — твердить Саймінґтон

Вашинґтон. — Демократичний сенатор Стюарт Саймінґтон у своїй промові в Сенаті атакував секретаря оборони Чарлза Я. Вилсона за те, що він применшує небезпеку, яка загрожує ЗДА від совєтського летунства. Нагоду до цієї атаки на секретаря оборони дали Сеймінґтонові вміщені недавно в журналі „Авіейшен Вік" фотографії двох нових совєтських бомбовиків. Один із них, як судять знавці, має засяг 10,000 миль і швидкість 465 миль на годину, а другого засяг становить 6,000 миль і швидкість 480 миль на висоті 50,000 стіп. Саймінґтон каже, що обидва ці бомбовики, стаціоновані в північній частині СССР, проти американського узбережжя на Алясці, могли б обкидати бомбами кожний пункт у ЗДА. Саймінґтон пригадував заяву Вилсона з травня минулого року про те, що Совєти нібито концентрують свою увагу на будові оборонних літаків, а не важких бомбовиків.

Комуністичний генеральний страйк у Римі

Рим. — Найбільша в Італії робітнича професійна організація Федерація Праці, опанована і керована комуністами, проголосила 24-годинний генеральний страйк у столиці Італії. Страйк має подвійну ціль: потрясти тількищо створеним урядом Маріо Шельби і добитися підвищення робітничої платні. Першими застрайкували пекарі, які погасили опівночі печі і пішли додому, залишивши місто без печива. Страйк охопив фабричних робітників, торговельних помічників і носіїв, телефонічну службу й обслугу газівні та електрівні.

АМЕРИКА ЗАЛИШИТЬ СВОЇ ВІЙСЬКА В ЕВРОПІ

СТАНОВИЩЕ МОЛОТОВА СКРІПИЛО АМЕРИКАНСЬКО-ЕВРОПЕЙСЬКУ ПРИЯЗНЬ. — БЕЗВИГЛЯДНА СИТУАЦІЯ НА БЕРЛІНСЬКІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ МІНІСТРІВ

Берлін. — З'єдинені держави рішені залишити в Европі великі частини своїх збройних сил — повідомляють з Берліну кореспонденти американської преси. На таке становище вплинула поведінка Молотова на Берлінській конференції. Виявилося, що СССР не має ані найменшого бажання бодай на цаль відступити з своїх військових позицій, що їх має у Східній Німеччині й Австрії. Особливо вимога Молотова, щоб чотири держави затримали свої війська в Австрії на необмежений час, виявляє очевидну тенденцію Совєтів затримати на необмежений час свою армію в Румунії і Болгарії, на Мадярщині й у Чехословаччині. Тим часом Берлінська конференція, наближаючись до свого кінця, не виказала ще ні в одному пункті порозуміння між міністрами Заходу й Молотовим. Відбулись вже чотири таємні засідання і на середу заповіджено п'яте. На цих засіданнях говориться про можливість далекосхідньої конференції, або бодай мирової конференції в справі Кореї. Молотов буцімто погоджується на скликання мирової конференції в справі Кореї у Женеві, але настоює, щоб комуністичний Китай був одною із запрошуючих держав; це поставило б його на рівну дошку з іншими великодержавами і було б величезним моральним скріпленням червоного Китаю, що його Об'єднані Нації наверували, як аґресора в Кореї. На засіданні, що відбулося в понеділок, Молотов признав, що запроєктований ним загальний европейський пакт безпеки виключає західньо-европейський оборонний пакт. Однак, коли французький міністер закордонних справ Бідо поставив йому одверто запит: чи пропонований Молотовим пакт виключає також Північно-Атлантійський Пакт (НАТО), то Молотов, замість відповісти на це питання, зажадав відложити засідання. Державний секретар Дж. Ф. Доллес у своїй понеділковій промові ще раз підкреслив, що Молотов домагається від Заходу зречення з його оборонних пактів, але СССР мав би право затримати надалі сітку своїх військових союзів. Усі три західні міністри виявляли знову повну однозгідність. — Щодо справи Австрії, то її закордонний міністер Фіґль має відповісти на найближчій сесії Берлінської конференції, чи австрійський уряд приймає пропозиції Молотова. Якщо Фіґль не був би ще готовий з такою відповіддю, то конференція займалась би ще раз німецькою проблемою. Молотов говорив дуже примирливим тоном, але не зробив ніяких змін у своєму давньому становищі по суті. Доллес підкреслив це, заявивши, що він волів би, щоб замість гарних слів прийшли якісь діла, що переконували б про бажання миру і згоди збоку СССР.

Юґославія старається за замовлення на зброю від ЗДА

Білгород. — Юґославський уряд робить заходи, щоб дістати більші замовлення від американського уряду на таку зброю, яка є потрібна не тільки американській армії, але й різним членам НАТО, що їм Америка допомагає своїми доставами. Крім цього Юґославія виробляє частинно зброю для своїх двох союзників, Греції і Туреччини. Замовлення в юґославських фабриках зброї Америкою, чи безпосередньо деякими членами НАТО, наблизило б Юґославію до співпраці з НАТО, хоч вона від такої співпраці досі рішуче відмовилась. Від 1949 року, себто від часу, коли Юґославія порвала з Комінформом, воєнний промисл зріс в Юґославії майже вдвоє. Юґославія виробляє у своїх фабриках деякі роди стрільної зброї і — в своїх доках — воєнні човни невеликого розміру.

Єлисавета урочисто відкрила австралійський парлямент

Мельбурн. — Британська королева Єлисавета II відкрила сесію австралійського парляменту, як перша коронована володарка, що прибула до Австралії. Її дід, король Юрій V, відкрив австралійський парлямент у місті Кандерра у 1901 році, а її батько Юрій VI, зробив те саме в 1906 році, але обидва були тоді ще князями Йорку і не засідали на престолі. Єлисавета була зодягнена в коронаційний одяг з великою стрічкою Ордену Підв'язки (найвищий історичний орден Великобританії) і з діяментовою тіярою на голові. Вона відчитала престольну промову, що її раніше підготовив і затвердив австралійський уряд, в якій підкреслила, що своєю особою об'єднує всі частини Британської Імперії, символізує єдність імперії і тому є не тільки володаркою, але й слугою всіх народів, що належать до Великобританії. Вона висловила свою гордість і радість з перебування серед австралійського народу та його законодавців.

В СВІТІ

● Берлінська конференція чотирьох міністрів закордонних справ відбувалась перший тиждень у Західньому Берліні, другий в Східньому, третій — знову в Західньому, а тепер, на своєму четвертому тижні, щодня змінює місце нарад: один день у будинку колишньої Альянтської Контрольної Ради в американській зоні, другий — в совєтській амбасаді при комуністичному уряді в Сх. Берліні.

● 14 лютого ц. р. минуло чотири роки від підписання совєтсько - комуністично - китайського пакту приязни і військово - політичного союзу. З цієї нагоди диктатор комуністичного Китаю Мао Тсе-тунґ і міністер закордонних справ Чу Ен-ляй обмінялись телеграмами з Маленковим і Молотовим. Маленков, на прийнятті в китайській амбасаді в Москві, говорив про „неможливість миру в світі без комуністичного Китаю".

● Головний рабін в Тель Авіві, столиці Ізраїлю, видав звернення до рабінатських організацій в ЗДА з гострим осудом жидівських ортодоксів, які недавно уладили були демонстрацію перед ізраїльським консулятом в Ню Йорку на знак протесту проти притягання жидівських жінок до допоміжних частин в жидівській армії.

● Західньо - берлінська танкова оркестра виступила з концертом у східній частині Берліну. У вступному слові комуністичний речник закликав публіку осудити „звичку американського культурного варварства" — джез, але, коли оркестра заграла — повнісінька велетенська концертова заля учинила спонтанно оплесками й окликами маніфестацію на честь американського джезу.

● Англійці і вишколені ними тубільчі війська, в боротьбі проти комуністичних партизанів на Маляйському півострові вбили впродовж 6 років кругло 1,000 комуністів, 228 піддалися, а 53 схоплено в полон.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

СПОГАДИ ПРАВЕДНИКА

Як тридцять тисяч американських українців виходили тому 20 років на вулиці міста Ню Йорку, щоб запротестувати проти кремлівських злочинів, дуже важко було дістати на бесідника визначного американця, сенатора, конґресмена, мейора, губернатора, чи людину з відомим іменем. І не диво, бо американська преса писала про страшний голод в Україні як „здогадний". Не бачив його навіть московський кореспондент „Ню Йорк Таймсу", хоч сам їздив на Україну, щоб перевірити цю справу. Про це ми вже не раз згадували, але сьогодні воно знову приходить на думку, як читаємо знамениті рецензії на спогади о. Джана ЛяФарджа, американського єзуїта (The Manner Is Ordinary, by John LaFarge, S. J.). Якраз о. ЛяФардж — це той, що в часі, коли так тяжко було ширити тут правду про московсько-комуністичне ярмо в Україні, не відмовляв нам допомоги і був з нами, тому 20 років, в одному протестаційному ряді, як промовець і як редактор американського католицького тижневика „Амеріка".

Чарлз Пур, рецензент на книжку о. ЛяФарджа, пише, що він був „пророком у справах світової політики". Але тому 20 років у тій самій газеті, яка вмістила цю рецензію, не було навіть згадки про те, що він говорив на українській протестаційній манифестації, зверненій проти совєтських злочинів. А „пророк" цей говорив те саме, що говорили українські промовці й заповідав ту саму загрозу вільному світові й Америці, яку заповідали американські українці. Та хто хотів таке слухати! Це ж був той час, як завважує Чарлз Пур, коли в Америці „добачували красу в совєтському дикунстві". Отець ЛяФардж належав до тих небагатьох, що намагалися „стримувати ту чудну дурість", закликаючи дивитися на Сталіна такими самими очима, як на Гітлера та Муссоліні і заповідаючи вже тоді побратимство і спільну акцію Гітлера і Сталіна. Тепер „Ню Йорк Таймс" це пам'ятає, але тому 20 років, коли про того роду політичні комбінації була мова на українськім протестаційнім вічу, на якому промовляв о. ЛяФардж, ні він, ні інша преса не згадували, хоч мали докладні інформації, про що промовці говорили і що було в вічевих резлюціях.

Ще згадаємо, що о. ЛяФардж був унікатом між американським католицьким духовенством в тому розумінні, що відносився з надзвичайною симпатією до українського церковного обряду та Української Церкви взагалі, а зокрема до особи митрополита А. Шептицького, в честь якого промовляв на концерті в Тавн Голл в Ню Йорку. Як редактор, він часто згадував про українських мучеників за віру під Совєтами.

Симпатії о. ЛяФарджа до українців та їхніх змагань до волі були в нього зовсім природними; він симпатизував завжди з усіми „меншинами", що терплять, а голосу яких ніхто не слухає і ніхто їм не допомагає. В Америці він став славним як священик, науковець, редактор і чемпіон у змаганні за расову рівність, як той, що завжди знаходив час на дискусію „з вірними і невірними" на тему „основних людських проблем, що відносяться до забезпеки і добра нашого демократичного ладу". У своїй праці він мав нагоду добре приглянутись життю і думанню — білих і чорних, багатих і бідних, католиків і протестантів, благородних і брутальних, інтеліґентних і дурних, а тим самим пізнати, що їх ділить, а що в них усіх спільне. Таким чином став він тим, що розкопує межі, що ломить між ними всіма бар'єри . . .

Як редактор о. ЛяФардж набрав досвіду, що хоч би він написав щось у якнайбільш приязнім та поміркованім тоні, завжди може знайтися хтось, що добачить навіть у такому писанні щось таке, що „заслуговує на справедливе спростування". Редакторська праця навчила його, що „не треба великих здібностей, щоб ширити підозріння, страх і ненависть. Засоби є завжди для такого діла під рукою, є теж і публіка, готова послухати", є теж і „амбітні редактори" і „свята справа" для такого писання. Зате не так легко писанням розбудовувати в людині чи нації ті сили, які виявляли б нас такими, що сотворені на образ і подобу Божу...

При кінці згадаємо, ще й за те, що о. ЛяФардж походить з такого старого американського роду, який зараховують до американської „аристократії". Маючи отворені двері до найбільшої особистої кар'єри, о. ЛяФардж, покінчивши Гарвард, вступив одначе до ордену Єзуїтів, де спеціялізувався пізніше в соціяльних проблемах, вважаючи, що справжня гуманність та толеранція є найсильнішою зброєю в руках духовника і демократії.

Вибори — загроза для двопартійности

Підготова до осінніх виборів викликає в обох великих політичних партіях, Республіканській і Демократичній, потребу довести населенню, що тільки одна з них має виправдану підставу посягати по владу в такій наскрізь демократичній країні, як З'єдинені Держави. Виходячи з такого становища, провідники Демократичної Партії намагаються знецінити конкуренційну, отже Республіканську Партію, а республіканці витягають наверх всі можливі недомагання Демократичної Партії з часів, коли вона була при владі, щоб доказати, що демократи не варті довір'я населення, бо вони — як кажуть — свідомо толерували комуністів на урядових становищах, допускаючись таким способом промахів, що межують з національною зрадою.

Оце загальна картина внутрішніх партійно-політичних відносин саме в часі, коли в закордонній політиці законний уряд Америки опинився в незвичайно важкому положенні у змаганні втриматися надалі в проводі вільного світу в боротьбі проти імперіялістичного походу московського комунізму.

Так теж з'ясував своє становище президент Айзенгавер, коли на пресовій конференції в середу минулого тижня перестеріг, що політичні партії з малою більшістю повинні говорити лагідно під час кризи.

Ця пересторога президента була свого роду відповіддю на вимогу демократів, щоб він припинив напасті республіканців на Демократичну партію, якщо хоче мати підтримку демократів при переведенні своєї програми в Конґресі.

Раз-у-раз вашинґтонські кореспонденти великих щоденників пригадують своїм читачам, що обопартійна згода необхідна, якщо йде про такі справи, які вимагають вияву парляментарної більшости, бо Республіканська Партія, яку очолює президент, не має належної більшости в жадній конґресовій палаті. При цій нагоді кореспонденти стверджують, що Республіканська партія зробила впродовж року від перебрання влади дуже малий поступ в напрямі свого об'єднання, і тільки особа президента Айзенгавера надає цій партії вигляду єдности назверх. Коли ж уже тепер час робити підготову до конґресових виборів восени, то в цих виборах не буде йти про вибір президента, тільки про членів Палати Репрезентантів і половину Сенату. У практиці це матиме таке значення, що під час передвиборчої аґітації не буде місця на обговорювання загальнокрайових, а тільки місцевих справ. Саме ці місцеві справи дадуть нагоду демократам довести виборцям, що за часів демократичної влади у Вашинґтоні можна було від федерального уряду через Конґрес дістати більше користей для місцевого населення, ніж це можливе від республіканського Конґресу. Навіть справа податків, на думку демократів, не така дуже важлива для більшости населення, бо при теперішній податковій знижці більші користі дістають багатші люди й великі підприємства, ніж звичайні робітники, все одно, чи вони працюють фізично, чи умово. Так само й фармери, що надіялися від республіканського уряду субсидій до повного паритету на свої продукти, завівшися у своїх надіях, висловлюють публічно своє обурення. Воно виявилося при доповняючих виборах у стейтах Висконсин і Ню Джерзі, де на місце республіканців обрано до Конґресу демократів.

Це дало притоку республіканцям до застанови, що вони можуть восени програти вибори і, хоч президентом залишиться республіканець, передбачуваний наступний демократичний Конґрес міг би повести внутрішню політику в користь демократів до тієї міри, що вони при президентських виборах в 1956 році могли б знову відзискати владу у Вашинґтоні.

Саме такі можливості спонукали деяких республіканців до розпачливих викликів на адресу демократів. Так, напр., відомий сенатор Джозеф МекКарті з Висконсину заповів низку публічних віч проти демократичної адміністрації під гаслом: „Двадцять років зради". Найближчий дорадник президента Айзенгавера в Білому Домі, Шерман Адамс, закидаючи демократам спробу сіяння зневіри між населенням з приводу зросту безробіття під час переходового стану після заключення перемир'я в Кореї, назвав демократів „садистами"; тобто людьми, що радіють з чужого нещастя, а заcаду „справедливого розподілу" („фер діл"), під якою президент Труман переводив різні реформи демократичної партії, прозвав „розподілом жаху" („фір діл").

Ці випадки так обурили демократів, що вони, устами свого провідника в Палаті Репрезентантів, Сема Рейберна, зажадали від Айзенгавера, щоб він натаврував своїх однопартійців за такі закиди, бо в противному випадку демократи перестануть підтримувати його програму в Конґресі і доведуть до пониження його впливів як у цілій країні, так і в самій його партії. Демократи теж довели до того, що президент вплинув на свій уряд, щоб виявити загалові правду про причини, із-за яких відправляється урядовців з федеральної служби. Досі республіканці голосили публічно, що з федерального уряду відсунено біля 2,200 нельояльних службовиків. Одначе президент обіцяв цю справу перевірити і виявив, що тільки мала частина відправлених мусіли залишити службу з уваги на нельояльність, тобто комунізм, а решта була відправлена з інших причин.

Якщо президент буде далі йти таким шляхом, то він сам може спричинитися до промощення шляху до перемоги демократів при осінніх виборах на те, щоб утримати єдність країни назверх. Якщо в міжчасі реепубліканці не викажуть справжніх промахів демократів, то їм важко буде здобути перемогу над своїми політичними противниками.

В царстві КЦАБівських мертвих душ

III. Організування фіктивних „об'єднань" і добування реальних долярів.

Безсмертний Микола Гоголь дав у своїх геніяльних „Мертвих душах" не тільки картину розкладу сучасної йому російської верхівки, яка для здобування „важности" і евентуального грошевого прибутку виспекулювала для себе інституцію „мертвих душ", але водночас дав теперішнім нащадкам Ноздрєвих і Собакевичів програму політичної діяльности, тобто, як добувати з допомогою згаданої інституції „мертвих душ" і впливи і гроші.

Приглядаючись бо до тієї метушні, що її створили російські групки і купки перед і постанням організованого з допомогою американських чинників „Координаційного центру антибольшевицької боротьби" (КЦАБ), не можна отрястися від враження, що це на політичну арену вийшли тіні гоголівської поеми і намагаються торгувати мертвородженими „об'єднаннями" і їх неіснуючими „масами" мертвих душ, тобто „членів" цих об'єднань.

Дня 16. жовтня 1952 року, коли в Мюнхені поставав КЦАБ, то до нього входило дев'ять російських і не-російських еміґрантських організацій:

1. Ліґа боротьби за народну свободу — під пров. Ніколаєвського.
2. Російський народний рух (РНД) — Керенського.
3. Союз боротьби за визволення народів Росії (СБОНР) — Яковлева.
4. Союз боротьби за свободу Росії (СБСР) — Мельґунова .
5. Грузинська Національна Рада — Ноя Цінцадзе.
6. Азербайджанський комітет національного об'єднання — Джегорна Бея Гаджібейлі.
7. Вірменський союз борців за свободу — Григора Сагарунія.
8. Північнокавказький антикомуністичний народний союз (СКАНО) — Авторханова Кунти.
9. Туркестанський національний комітет (ТЮРКЕЛІ) — Канати Бея.

Негайно після проголошення комунікату про створення КЦАБ-у із згаданих організацій посипалися протести, що ці організації (особливо ж не-російські) не репрезентують ні народів (іменем яких себе називають), ні навіть еміґрацій цих народів. Ті чи інші „представництва" почали відпадати, відійшли від КЦАБ-у навіть деякі з російських організацій, але наприкінці серпня 1953 року — за десять місяців! — КЦАБ нараховує вже . . . 15 (словами: п'ятнадцять організацій). Згадуване бо нами в першій статті „обращеніє" „пленуму конференції КЦАБ-у" 30. серпня 1953 р. підписали (крім організацій, які відійшли від КЦАБ-у — названі під 1, 5, 6, 8 і 9, значить, п'яти!) ще такі нові організації:

1. Білоруське демократичне об'єднання (?)
2. Грузинський демократичний союз (Вже не „рада"!)
3. Калмицький комітет для боротьби з большевизмом (?)
4. Комітет об'єднаних власовців (КОВ)
5. Кримсько-татарське антибольшевицьке об'єднання(?)
6. Національно - трудовий Союз (НТС — Байдалаков)
7. Об'єднання українців федералістів-демократів (ОУФД — Богатирчука)
8. Союз вояків визвольного руху (СВОД)
9. Татарсько - башкірський комітет (?)
10. Український визвольний рух (УВР — Гулая)
11. Центральне об'єднання повоєнних еміґрантів із СССР (ЦОПЕ).

Як і звідки з 4-ох організацій, які залишилися в КЦАБ-і, створилося аж 15 організацій (11 нових), залишиться таємницею його організаторів, так же само як і нерозгаданим залишиться те, що дає їм сміливість називати себе „представником і боєвим аванґардом народів Росії", чи „реальним представництвом перед зовнішнім світом сьогоднішньої під'яремної Росії". Нахабність в такій самореклямі і в організуванні всяких мертводушівських „об'єднань" була, здається, саме й тим, що примусило Американський комітет відсахнутися від створеного ж ним КЦАБ-у і перестати виплачувати йому матеріяльну підтримку, проти чого КЦАБ надаремно протестує в проголошуваних безупину „обращеніях".

Не хочемо входити в питання, поскільки вичислені нами в списку членів КЦАБ „об'єднання" й „союзи" — російські й не-російські — можна вважати хоч тінню якогось реального такого чи іншого національного представництва. Це справа самих російських та інших не-російських організацій і їхніх проводів. На цьому місці хочемо тільки висвітлити справу участи в КЦАБ-і двох буцімто українських „організацій" ОУФД й УВР, що їх прийнято до КЦАБ в першій половині 1953 року умовно, навіть проти волі деяких російських організацій. Їхня приналежність до КЦАБ-у з'ясовує може чи не найкраще всю забріханість чи пак „мертводушівство" КЦАБ.

Що таке „визвольний рух" Гулая, що в еміґраційних умовах за не цілого півроку з поручика й члена „общевоїнського російського союзу" потрапив перекинутися в „генерала", річ загально відома. Створений за ініціятивою й заходами російських солідаристів і мельгуновців в днях 6-7 жовтня 1951 року у Фюрстенфельдбруку в Німеччині із створених ад гок таких фіктивних партій як „українська аграрна партія", „демократична українська група" „український демократичний союз", „український народний

(Закінчення на стор. 3)

Як Польща ділила Україну й Чехію

Станіслав Стронський, колишній професор Варшавського університету і міністер у варшавському уряді, публіцист і журналіст, колишній чільний член Польської Народової Демократії, потім прихильник проголошення монархії у Польщі, проголосив на сторінках польського літературно-політичного журналу в Лондоні „Вядомосці Літерацке" революційні інформації на тему польсько-німецької політики в рр. 1937-1938, себто майже напередодні другої світової війни. Свої інформації проф. С. Стронський спирає на найавторитетніших джерелах — архіві міністерства закордонних справ Німеччини, що його знайшли були західні альянти.

З оголошених польським автором буквальних цитат з різних німецьких докладних записок і дипломатичних звідомлень виявляється, що в періоді польсько-німецького флірту в рр. 1936/38 (після підписання польсько-німецького пакту про неаґресію) Польща і Німеччина тісно співпрацювали у виготовлюванні плянів розділу чужих територій. Гітлерівська Німеччина й псевдодемократична Польща вбачали тоді передусім свого противника у Чехословаччині, при чому Польща хотіла за одним махом: 1) ослабити Чехословаччину, 2) збільшити власну територію так званим Заользям (невеличкий обшир за річкою Ольжа) і 3) вдарити по українцях, поділивши Карпатську Україну поміж Мадярщину й Румунію і таким чином зліквідувати те національне відродження, що позначилось в Карпатській Україні за час перебування в межах Чехословаччини.

Амбасадор Польщі в Берліні п. Ліпський (тепер у Вашинґтоні) приходив до німецького міністерства закордонних справ з мапою Чехословаччини, на якій синім олівцем були позначені нові кордони: розмежування „сфер впливів" Польщі і Німеччини. Німецький державний секретар Вайцсекер показав теж подібну покреслену олівцем мапу Чехословаччини. Польща в цілості піддержувала Німеччину не тільки у відібранні німецьких Судетів від ЧСР (угода в Мюнхені 30 вересня 1938), але й взагалі у підкоренні „Третьому Райхові" Чехословаччини, активно прилучаючись до тієї акції власною військовою акцією на терені згаданого Заользя і запитуючи навіть офіційно Німеччину (польський міністер закордонних справ Бек у розмові з німецьким амбасадором у Варшаві Мольтке), „чи вона може рахувати на прихильне становище Німеччини на випадок воєнного конфлікту з Чехословаччиною". Водночас той самий Бек, бувши з офіційними відвідинами в Букарешті, пропонував румунському королеві Карлові частину Карпатської України: другу частину дістала б Мадярщина і таким чином відрізано б ЧСР від безпосередньої сполуки з Румунією, зате Румунія мала б довшу границю з Мадярщиною. Карло, так само, як і румунський уряд, відкинули цю комбінацію, кажучи, що румунське громадянство не могло б зрозуміти, чому саме загорнуто частину території чеського приятеля і союзника Румунії . . .

Ці ревеляції з розмірно ще недавнього минулого польської закордонної політики зробили великий рух серед польської політичної еміґрації і серед політично свідомішої частини польського громадянства в Америці, як наявний доказ дійсно рідкої в історії зустрічної політичної глупоти і безхребетности. Вона виявилась у всій своїй наготі дуже швидко, бо ж уже 24 серпня 1939 року Ріббентроп і Молотов їздили олівцями по мапі Польщі, креслячи не тільки її нові державні кордони, але взагалі припечатуючи її існування, як суверенної держави.

Але справа тут не тільки в тому конкретному випадку польсько-німецьких взаємин з кількох передвоєнних років і помилкової ставки тодішнього польського уряду на гітлерівську Німеччину, як на льояльного партнера. Справа в тій методиці, що її взагалі прийняла Польща, однаково історична Польща, яку поділили були в другій половині 18 сторіччя, і відроджена Польща після Версальського миру. Це не був відокремлений випадок креслення синім чи червоним олівцем по чужонаціональній мапі і ділення чужих територій, чужих народів, не питаючи їхньої волі. Те саме Польща зробила з Україною в Андрусівському договорі з Московщиною коштом України в 1667 році і те саме повторила у Ризькому договорі з Совєтами з 1921 року. І тієї самісінької методи трималася в Версальському договорі і пізніших заходах дістати під своє володіння західньо-українські землі, підписуючи рукою польського амбасадора Маврикія Замойського акт ради амбасадорів з 15 березня 1923 р. про признання Польщі Східньої Галичини. Вона ніколи не турбувалася волею і бажаннями народу, що його землею хотіла поділитися з сусідом, чи просто забрати собі її. Що більше, коли навіть з тим українським сусідом помирилася і уклала союз на плятформі спільної політики у відношенні до спільного російського ворога, то дуже швидко продавала власного союзника спільному ворогові, миряачись із цим останнім коштом українського союзника.

Якщо польські патріоти соромляться тепер політики варшавського передвоєнного уряду у відношенні до Чехословаччини, то було б дуже добре, коли б вони признавалися також до не менш осоромлюючої політики у відношенні до українців. Панове Бек і Ліпський торгували тільки формально територією Чехословаччини, бо насправді мова йшла там про український нарід, про Карпатську Україну, яку „відступали" то Мадярщині, то Румунії, не цікавлячись волею і долею замешкалих автохтонів-українців. Але на цьому ще не кінчається „іронія і трагедія" (кажучи словами одного польського редактора) польської політичної методи: Бо ж навіть тепер, навіть за наших днів, коли Польща не існує, як суверенна держава, і коли однаково у Варшаві, в Києві, Празі, Будапешті й Букарешті сидять ті самі російські генерал-губернатори й поліцмайстри, офіційна політика польського закордонного еміґрантського уряду далі стоїть на становищі ґештування волі українського і білоруського народів на територіях, до яких той іміґрантський уряд має претенсії. І як довго в польській політичній думці буде продовжуватись політика говорення тільки з сильнішим і ділення землями слабшого, так довго та політика видаватиме такі плоди як досі.

М. Приходько

МОСКОВСЬКЕ ПАНУВАННЯ НА УКРАЇНІ

(Доповідь, виголошена англійською мовою, на Четвертому Всеканадійському Конґресі Українців у Вінніпеґу 8 липня, 1953 р.)

(2)

Окупація України

Я особисто, уже в свідомому віці, переживав на моїй батьківщині і в сибірському концентраційному таборі московське панування іншого забарвлення — комуністичне, що перебрало владу від своїх предків — Івана Лютого і Петра Першого — коронованих злочинців, які любили особисто відвідувати катівні, де кати на допитах мордували вогнем і залізом царських політичних противників.

Це панування прийшло на нашу землю після московської перемоги над урядом Української Народної Республіки в 1918 році.

Про період насильства і терору на Україні я міг би сказати багато.

Захопивши владу в Кремлі і забезпечивши підписання Брест-Литовського договору, що замикав зовнішні фронти, Ленін скерував найбільшу увагу на Україну. Головним мотивом до цього була насамперед економічна вага України. На території Донбасу Україна має поклади першоклясного кам'яного вугілля, обчислені мінімально на 58 більйонів тонн. Поруч з Донбасом, в Кривому Розі лежать невичерпні запаси залізної руди першого ґатунку, а ще кількадесят миль на південь, в Нікополі — найбільші в світі поклади манґану. Сусіднє місто Слов'янське і район річки Дінця були і є основною базою хемічної промисловости дореволюційної царської і комуністичної московської імперії. Недарма після революції побудовано залізничу маґістраль спеціяльного призначення Москва — Донбас.

А поза всім тим — безбережні чорноземні степи, що розляглися від Києва аж до берегів Чорного моря. Своєю пшеницею вони не тільки годували Московщину, а й давали їй майже 100% зернового експорту. Досить сказати, що перед другою світовою війною Україна видобувала 45% всього економічного потенціялу СССР.

Поза економічним потенціялом, Ленін мав безперечно на увазі і стратегічне положення України, з її виходом до Чорного моря; шлях через неї до також непокірного Кавказу і найбільшого нафтового басейну СССР — Баку, та людські резерви — 40 мільйонів населення.

Без України після революції, Російська імперія опинилася на межі голоду й економічного краху. Тому Ленін зібрав усі можливі мілітарні сили і кинув їх під командою свого довіреного командира — Муравйова на Україну.

. . . „Обіцяйте українцям буквально все, що вони захочуть. Після перемоги поставимо всі справи на їх власне місце" — писав Ленін у своїй таємній інструкції до Муравйова в 1918 році. „Так чи інакше, а нам необхідно повернути Україну Росії . . . Без українського вугілля, заліза, руди, хліба, сала і Чорного моря Росія існувати не може", — писав Л. Троцький у таємній інструкції 1919 року.

Ленінська розправа над Україною почалася під Крутами, близько північного кордону України, де група з 300 київських юнаків — студентів і ґімназистів, добровільців, була безпощадно порубана на шматки та розстріляна кулеметами, після оточення стократ переважаючим ворогом.

Разом з муравйовськими загонами йшли загони ЧК, що тисячами розстрілювали „ворогів революції — українських націоналістів". А слідом за чекістами приходили загони Проднаркому, що конфіскували в селян зерно, худобу, городину і негайно відправляли все це на північ.

Скільки згинуло тоді найкращих людей в боротьбі з московськими ордами і в катівнях ЧК—ГПУ від нелюдського мордування та куль в потилицю, обчислити важко, бо вбивство політичного противника не вважалося тоді і не вважається тепер в московській імперії будь-яким злочином і ніхто там не нотує такої події в статистичних книгах. У всякому разі згинули сотні тисяч ідейних людей, — кращих синів України. Мій двоюрідний брат Климент, старшина української армії, вирвався в ті часи з комуністичної в'язниці під час нападу партизанів, але без жадного пальця на правій руці. Пальці відрубувано йому поступово під час допитів.

ЧК-ГПУ проводять тоді інтенсивно ще й іншу „роботу", користуючися допомогою місцевих, новостворених комуністичних осередків: вона досліджує уважно причини суперечностей поміж окремими прошарками населення і нацьковує одних на других, щоб ослабити сили об'єднаного спротиву.

Голод і НЕП

Тому, що рух спротиву окупантові, не зважаючи на всі ці заходи, продовжувався, комуністи вдаються ще й до іншого засобу боротьби.

В роках 1921-22 організовано перший голод на Україні, що приніс смерть і злидні більше як двом мільйонам українських селян. Причиною голоду були непомірні реквізиції зерна, що тисячами ешелонів відправлялося в напрямі Москви. В Москві не мерли люди з голоду, тільки на родючих степах України панували тоді смерть і голод.

Славний український драматург Микола Куліш написав драму „97", що відбивала справжню картину подій на Україні в той час. Не можна було без пекучого болю в серці дивитися на ту страшну картину трагедії українського селянства в 1921-22 роках. Після кількох вистав тієї п'єси, М. Куліш був приречений без суду на 10 років каторжної праці в Сибіру і там помер. Зникли й ті, що дозволили показ п'єси. Вони не були самотніми, — тисячі, що протестували проти нелюдських реквізицій зерна, були постріляні або заслані до Сибіру.

Довівши Україну своєю політикою до катастрофічної господарської руїни і побачивши, що коли далі йтиме так, то нічого буде брати пізніше, Москва проголошує в 1924 році НЕП, що дозволяв в обмеженій мірі розвиток приватної промисловости, вільної торгівлі і власности на засоби виробництва, точнісінько так, як тепер на Мадярщині і в Східній Німеччині. Це врятувало комуністів від повного господарського банкрутства. Через два роки Україна змінилася до невпізнання — люди мали що їсти і в чому ходити, бо багатому краєві бракувало тільки вільного господаря. Люди віджили і, на жаль, почали забувати, що Москві вірити не можна. Вони незабаром переконалися в цьому ще раз.

Ірина Павликовська

ВІДВІДИНИ УКРАЇНЦІВ В ЕВРОПІ

(Репортаж)

(6)

Українці цього табору мають свій комітет, який входить у склад загального міжнаціонального таборового комітету.

5. Санаторія для туберкульозних у Ґавтінґу. Ґавтінґ — це мале містечко, положене в лісі, за годину їзди від Мюнхену. Це зовсім окремий світ, що має вже свою сторінку в історії української еміґрації. Скільки цінних людей тут померло!

В санаторії перебуває тепер коло 200 українців. Як лікар, працює тут д-р. В. Плющ. Деякі з хворих знаходяться тут уже по 5-6 років. Є між ними деякі поворотці, що вийшли були з санаторії і, побувши якийсь час в таборових злиднях, повернулись назад. Українці мають свій комітет, головою якого є інж. Мерван. Як представник українців, він входить до загального комітету.

Я відвідала кількадесят хворих різних категорій — тяжко хворих, таких, що по операції і таких, що на виліковуванні. Кожний випадок — це трагедія родини. Одна з матерей мусіла лишити свою дитину під опікою старельких хворих дідусів. По двох роках поїхала на відвідини — і дитина не впізнала її. Зрозумівши, що це її мати, почала ридати і вже не хотіла відпустити матері до санаторії. Батько їх виїхав до Америки і не піклується ними. Крок за кроком, кімната за кімнатою переходила я від одної хворої до другої — від одної людської трагедії до другої.

Але попри все це хворі не втрачають надії на виліковання і всі знаменито оперують фаховою термінологією. Першорядно визнаються в ліковані та назвах ліків. Не дивлячися на гірку дійсність, вони в більшості оптимісти.

Єдине бажання їх до Комітету: діставати місячно пару марок готівкою на свої витрати. Ці гроші потрібні їм на поштові значки, щоб держати контакт з близькими та знайомими і не почувати себе відірваними від світу. Також час до часу хочуть купити пляшку содової води чи овочів. На столах бачила я у них квасне молоко, яке вони самі приготовляють. Коли зважити, що довгими роками живуть вони на одноманітних харчах, то направду їхнє побажання до нас мінімальне.

Я відвідала також директора санаторії, який дуже уважно вислухав мої зауваги і подав мені докладні інформації. Також з проф. В. Плющем мала довшу розмову про положення і ліковання хворих.

6. Дім для старців у Мюнхені. Це новий дім, збудований за гроші ІРО для самітніх залишенців у віці понад 65 років. Утримує його католицька організація. Приміщення гарні, але люди відірвані від світу і вважають себе нікому непотрібними. Моральний стан їхній пригнічений. Українці мають свій комітет, головою якого є д-р Грицай. Ми відбули сходини з мешканцями, на яких промовляли п. Дима, п. Павловська і я. Проф. Грицай привітав нас від імени мешканців. У дискусії виступали ще проф. Титаренко, п. Дик та ін.

Крім цього дому, є ще дім для старців у Дорнштадті коло Ульму, утримуваний міжнародною протестантською організацією. Через брак часу і відповідної комунікації ми не вспіли його відвідати.

Далі я поїхала на північ Німеччини, щоб оглянути табори британської зони. Там відвідала три табори: Ганновер - Бухгольц, Гільдесгайм і Авґустдорф.

Північно - Західня Німеччина. На цьому терені працює Українське Представництво на Північно - Західню Німеччину, що входить в склад ЦПУЕН. Його головою є д-р Менцінський, який урядує в Ганновері. Безпосередню роботу комітету, що знаходиться в Фельберті біля Дюссельдорфу, ведуть місто - голова проф. С. Бобеляк і п. І. Коцур. Проф. Бобеляк є рівночасно шкільним референтом і має дуже тісний зв'язок з тереном. Головою ОУЖ є дружина проф. Бобеляка, п. Лукія Бобеляк, визначна громадська діячка в Галичині. Головою УСХС на цю зону є інж. Ілля Сапіга.

Північно - Західня Німеччина в допомоговій акції стоїть під опікою Фонду Допомоги Українців Канади. В часі від 1946 до 1951 року ФДУК мав на тому терені своє бюро. По викінченню еміґраційних справ бюро зліквідоване, аґенди його передано Українському Представництву. ФДУК піддержує це бюро невеликими дотаціями (коло 100 дол. на місяць). За ці гроші Представництво удержує також канцелярію і авто, яке дає йому змогу тримати тісний контакт з таборами.

У північно - західній Німеччині живе коло 5,000 осіб. Вони розміщені в 32 таборах, 5 оселях і в одному домі для старців. Хворих по таборах є 729, а в лікарнях перебуває 122. Працюючих є 311, здорових без праці 855. Дітей коло 1,000, себто 20%.

Не зважаючи на тяжкі матеріяльні умовини, залишенці сплачують національну вкладку, яка дає підставу до існування Українського Представництва.

Щоб уникнути повної денаціоналізації, Українське Представництво зорганізувало дитячі садки з українськими вчительками - садівничками та доповнюючі школи. Велика трудність була з приміщенням і вдержанням їх. В цій справі допоміг ФДУК, який знайшов постійних патронів для шкіл і садків. Ці патрони висилають постійну місячну допомогу на винагороду для вчителів, на видатки шкіл і садків і на доживлення для дітей.

У той спосіб зорганізовано в британській зоні: 11 дитячих садків з 242 дітьми і 12 садівничками та 14 шкіл з 236 дітьми і 14 учительками. Разом охоплено 478 дітей. Ще неохоплених садками та школами є коло 200 дітей, розсіяних дрібними групами.

Навчання в українських школах відбувається в годинах, вільних від науки в німецькій школі, два-три рази на тиждень (6-7 годин тижнево). Табори, що знаходяться на Рурщині, перебувають в кращому положенні, бо деяка частина їх мешканців працюють в копальнях. Але це тільки дуже мала частина, — решта, як у Баварії, сидить без праці.

(Закінчення буде)

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Нюарк, Н. Дж.

Пам'ятають про могили Вояків

Стараннями Станиці Братства кол. Вояків І УД — УНА в Нюарку — пор. В. Яворський виголосив в дні 17 січня ц. р. доповідь на тему: „Стан могил Вояків І УД в Австрії". Доповідь незвичайно цікава, оперта на фактах, зібраних доповідачем під час поїздки по місцевостях в Австрії, де відбувалися бої І УД — притягнула чимало слухачів. Справа впорядкування могил та поставлення пам'ятника є призабута, мимо її ваги для всієї української спільноти. Тому можна похвалити ініціятиву та енерґію доповідача, що в рамцях Братства кол. Вояків І УД, поставив собі за завдання ту справу заактуалізувати. Після доповіді на заклик пор. Тарнавського зложили на Фонд Упорядкування Могил суму 89 дол. слідуючі присутні:

По 10 дол. — пп. В. Яворський, Р. Кочерчук; 6 дол. — п. В. Сигалів; по 5 дол. — пп. І. Сімянців, М. Сидорович, І. Тарнавський, І. Бойко, І. Пастух, Ю. Іванків, Ц. Коропецький, І. М. Терлецький, І. Ю. Вертипорох; по 3 дол. — пп. Р. Лапичак, С. Левицький, по 2 дол. — пп. А. Тимкевич, Ю. Ковінко; по 1 дол. — пп. М. Тимчук, В. Байбарак, І. Хлопецький, М. Лозинський, А. Гаєвський, М. Головацький, О. Копей і К. Приходько.

В. С.

Трентон, Н. Дж.

4-ті Річні Збори 18-го Відділу ООЧСУ в Трентоні

Дня 30-го січня 1954 р. трентонський відділ ООЧСУ відбув свої, четверті з ряду, Річні Загальні Збори. Збори, якими провадила Президія в складі: пп. І. Понятишин — гол., М. Шинкарчук — м. гол., М. Шевців — секр., проходили в дружній атмосфері. На Збори прислали своїх представників з привітами: СУМА, Самопоміч, ТУСМ ім. М. Міхновського, Т-во б. Вояків УПА, Братство кол. Вояків І УД — УНА. Це було доказом, що Трентонський відділ ООЧСУ не замкнувся в своє „ґето", але спільно з іншими організаціями вів і далі веде таку працю.

Зі звітів можна було довідатися, що відділ займався головно демаскуванням білого і червоного російського імперіялізму, а дальше культурно-освітньою працею, влаштовуючи ряд різних імпрез та рефератів. Після короткої, але речевої дискусії, в якій займала голос більша частина присутніх членів, уділено абсолюторію уступаючій Управі та приступлено до вибору нових керівних органів на 1954 рік.

До нової Управи ввійшли: З. Федорович — голова, М. Шинкарчук м. гол., М. Шевців — секр., Б. Дубик — орг. преса та інформації, І. Парута — касир, п-ні А. Бойцун — культ. освітна реф., О. Гоянюк — зов. і внутр. політика, та п-ні І. Скрипник і М. Кузів — члени.

До Контрольної Комісії обрані: мґр. Р. Ганічак — гол., І. Купецький та І. Понятишин — члени.

Можна надіятися, що нововибрана Управа і тим разом вив'яжеться зі своїх завдань.

Загальні Збори вирішили і доручили новій Управі цілий ряд важних ухвал, а найголовніші це: зорганізувати окрему жіночу секцію при відділі, приступити до будови власної домівки, яку ООЧСУ спільно з СУМА почали будувати, відкрити Філію Українського Народнього Університету та вкінці — імпозантно відсвяткувати 25-річчя ОУН.

- н - ч

Гартфорд, Конн.

До найбільш активних місцевих укр. організацій належить Український Національний Хор, що популяризує нашу вокальну музику серед своїх і чужих та актуалізує українську справу навіть там, де інші арґументи ще не доходять.

Хор дав ряд успішних концертів у Гартфорді і Ню Гейвен. Народні пісні й колядки, награні цим хором, можна почути теж в радіо - передачах „Гомону України" в Гартфорді. Під час Різдвяних Свят Хор колядував губернаторові стейту й сенаторам, після чого губернатор у своїй подяці висловив віру в воскресення незалежної України. Знімка з тієї нагоди була поміщена на сторінках одного місцевого щоденника. Хор колядував теж хворим у „Гартфорд Госпіталь". Вперше виконано тоді композицію „Мері Крісмас енд Гепі Ню Їр", зложену проф. І. Недільським для цього Хору.

Найбільше признання здобув собі Хор своїм виступом на „Туристичній Виставці" (Трейвел Шов), що була зорганізована в січні ц. р. „Гартфорд Таймс"-ом. Відділи УКК і ООЧСУ подбали і про український „стенд" на виставці під кличем „Відвідайте Україну, як вона звільниться від комунізму". Один з вечорів був присвячений і для українців, що були гідно репрезентовані Укр. Нац. Хором, групою танцюристів з Вилиментик і тріом Сторожуків. Найслабшою сторінкою пропаґанди були летючки, що захвалювали укр. борщ, голубці й іншу хуторянщину, та не давали географічних і хоч дрібку історичних відомостей про Україну, яка для пересічного американця „терра інкоґніта".

10-го лютого Хор мав виступити на балі „Крусейд фор Фрідом", де гостями мали бути Генрі Форд, голова тієї організації, як також губернатор Ладж та інші визначні американці. Тому, що українці не є заступлені в „Крусейд фор Фрідом", виступ нашого хору на репрезентаційному балі організації, буде добрим тактичним маневром.

Свої гарні досягнення завдячує Хор передусім самопосвяті й ідейності диригента Степана Саворського з Колчестеру, що, мимо далекої дороги, приїжджає на проби, жертвенній праці його співаків, як теж енергійним членам Управи, колишнім в'язням німецьких кацетів, Іванові Черниві і Мельникові. Зокрема Іван Чернига є рухливим імпресаріо та інтелігентним англомовним „спікером" „Хору", що вміє нав'язати нитку заінтересування і симпатії між Хором і слухачем.

ЗА.

Голос Читача

ЩЕ В СПРАВІ „СОБОРНОГО ДІЯННЯ"

Як читач „Свободи", я не минув ні „Соборного Діяння" П. Феденка ні „Голосів Читачів" — пп. Л. Шанковського і І. Оліфера. Останні запротестували проти певних тверджень і насвітлення фактів і дієвих осіб тих часів.

Протести і спростування в пресі є завжди на місці і це робить честь „Свободі", що вона має трибуну читача, де кожному вільно висловитися. Не маю заміру боронити поглядів і цілого наставлення проф. П. Феденка, але вважаю, що його стаття враз зі спростуванням п. І. Оліфера — є документом і то дуже цінним документом з нашої недавної історії.

Що мене дивує ця порада, яку дає п. Л. Шанковський Редакції — не друкувати другий раз „партійних історій", бо мовляв, шкода місця для них.

Ніколи не повірю, що Редакція на це колись погодиться, власне для того, що, як п. Шанковський сам пише, що „Хвалити Господа, наша „Свобода" не є партійним органом". Вірю в те, що „Свобода" такою є і такою далі буде, і буде далі уміщувати статті може неприємні п. Л Шанковському і певним групам, але зате цікаві і потрібні для соток і соток читачів, які є й були українцями передусім і прагнуть мати в руках такий „соборний" український орган, єдиний щоденник правдивої і всебічної інформації широкого загалу читачів.

Дуже добре було б якби врешті ми покинули погану звичку ганити своє минуле і дієвих осіб, а подавали лише факти, залишаючи вже історії осуд і поділ на злочинців і добродіїв.

Вінніпеґ, Канада.

Арсен Шумовський.

● **В Палаті Репрезентантів** є тепер 12 жінок (7 республіканок і 5 демократок) і всі вони сподіваються, що при найближчих виборах їх знову перевиберуть до Конґресу. Також одна сенаторка пані Марґарет Чейз Смит старається про перевибір в найближчих виборах.

● **36-літній Альберт Кінберґ**, шведський громадянин, якому східньо - німецький уряд відмовив візи на поворот до Швеції, спробував силою вдертися до совєтського посольства в Берліні. Його побили й арештували. Шведський уряд склав перед Совєтами вибачення за поведінку Кінберґа і тепер просить звільнити його.

Український Літературно Мистецький Клюб
Ню Йорк 149. 2-га Ев.

В Літературно - Мистецькому Клюбі в Ню Йорку відбудеться в п'ятницю 19 лютого ц. р., замість що-тижневої доповіді, річні Звичайні Загальні Збори. Пригадується, що члени дійсні (члени Секцій) і члени-прихильники мають однакове право участи голосування на Загальних Зборах. З уваги на велике значення справ, що будуть заторкнені, Управа просить взяти якнайчисленнішу участь. Початок в год. 7 веч., в разі неприявности статутом передбаченої кількости членів — Збори почнуться в год. 8 при кожному числі приявних.

Мільйони американців святкуватимуть Тиждень Свободи

Широко закроєна кампанія, в якій візьмуть участь мільйони американців, допоможе відсвяткувати Тиждень Свободи, що триватиме від 12 до 22 лютого, заявив Генрі Форд II, національний керівник Хрестового походу за Свободу. Понад 100 національних організацій візьмуть участь у Хрестовому Поході разом із тисячами добровільців.

Тиждень Свободи — це завершення Хрестового Походу за Свободу, кампанії 1954 року, зорганізованої для допомоги і підтримки радіовисильні „Вільна Европа". Мета кампанії — зібрати 25 мільйонів підписів про моральну підтримку праці цієї радіовисильні і 10 мільйонів долярів — „долярів правди" для „трансляції правди" за залізну заслону. Підписи про підтримку будуть збиратись на „Сувоях Свободи" (див. знімку), які будуть розподілені через численні організації.

Багато атракцій заплянована на Тиждень Свободи. Мільйон членів Братерського Ордену „Орлів" випустять 4,000 бальонів Свободи в приблизно 400 місцях по 42 стейтах, в Алясці, Гаваях, Філіппінах та в Канаді. Ці бальони, подібні до тих, що їх вислано колись у Центральній Европі з вісткою Свободи для людности за залізною заслоною, повідомлять про переведення кампанії Свободи з проханням людей підтримати Хрестовий Похід.

Крім того, під час Тижня Свободи копія танку, на якому вісім чехів у липні минулого року пробились крізь задротований кордон до Свободи, має відвідати деякі місця Ню Джерзі, Пенсилвенії та деякі стейти середнього заходу і правитиме за величезну „скарбничку" для „долярів правди".

На завершення Тижня Свободи, Камера Камерції З'єдинених Держав організує 22 лютого по всій Америці „Похід до Мікрофону". По авдиторіях та публічних залях від стейту Мейн до Каліфорнії будуть збирати „доляри правди", а також тексти до слів, які б суперечили комуністичній пропаґанді про З'єдинені Держави. Найліпші тексти будуть перекладені і трансльовані через мережу радіовисильні „Вільна Европа".

Коментуючи кампанію, Форд сказав: „В теперішній боротьбі між тими, хто любить свободу, і тими, хто нищить її, ми, американці, повинні сказати рішуче слово. Ми добре розуміємо, що таке свобода і що таке право людини. Але не часто трапляється нагода зробити щось конкретне для поширення наших ідей. Сьогодні Хрестовий Похід за Свободу пропонує нам цю нагоду. Завдяки цьому, також завдяки існуванню радіовисильні „Вільна Европа", кожний з нас може взяти персональну участь у поборенні комуністичної тиранії, бо ми маємо до свого розпорядження найсильнішу зброю — правду".

Протягом трьох з половиною років радіовисильня „Вільна Европа" передає слова правди поневоленим Совєтами народам, які мають дуже мало нагод довідатись про те, що діється в світі. Радіовисильня „Вільна Европа" передає не тільки щоденні новини, але також твори національної літератури, мистецтва, народну музику, драму і церковні співи, допомагаючи тим поневоленим народам відчути гордість за свою власну культуру, і цим підтримує в них волю до свободи.

Загальна Рада

В царстві КЦАБ-івських мертвих душ

(Закінчення зі стор. 2)

рух" й „українська республіканська партія", що про них не тільки ніхто не чував, але й не снив, він і залишився фікцією — „мертводушівським рухом". Спроба Гулая притягнути для реклями й назву „Українського Вільного Козацтва" закінчилася виключенням його з цієї організації, до якої — доречі — Гулай проліз з диверсійними цілями.

Що таке знову ОУФД („об'єднання українців-федералістів-демократів"), про це знають найкраще мабуть читачі „Нового Русского Слова" із таких чи інших заяв, листів і „сторонніх сообщеній", друкованих в цій газеті. Зорганізоване в листопаді 1952 року аж над Ніяґарою Іваном Лапком-Лошаковим і Федером Богатирчуком з допомогою російських „ліговців" (Ніколаєвського) і „народників" Керенського під безпосереднім проводом пок. Зєнзінова „об'єднання федералістів-демократів" розкололося за не цілих півроку — з огляду на розбіжності щодо поділу субвенцій, одержуваних від Амер. Комітету — на три групи: І. Лапка-Косача, II. Богатирчука-Левченка - Грабовського (обидва останні члени партії Керенського) і III. Гребінки-Гордієнка. З вересня мин. року, за браком власних органів, що перестали виходити через припинення субвенцій, представники цієї федералістично - демократичної купки (всі три групи не мають навіть понад двадцять членів!) пишуть про себе в „Новому Русскому Слові". Писання це гідне уваги й пера нового Гоголя — автора — аналітика сучасних „мертвих душ". Для ілюстрації приведемо тільки два уривки, які краще за всі арґументи говорять про те, що являє собою кцабівське „ОУФД".

В „Новому Русскому Слові" з 23. вересня 1953 р. появився в листах до редакції такий „Ответ г. Гребинке":

„ВШан. пане Редакторе!

У Вашій цінній газеті з 17. ц.м. (вересень 1953 — Н. В.) надруковано листа п. Гребінки, в якому він заявляє, що я не являюся ні предсідником ОУФД, ні навіть членом цієї організації. Очевидно, тут непорозуміння. Я ніколи не був членом тієї групи, що від її імени п. Гребінка пише листа, і ніколи не був її предсідником. Я є предсідником Об'єднання українських федералістів-демократів (скор. ОУФД), яке входить до Координаційного Центру (КЦАБ — Н.В.), має свій Центральний Комітет (доречі, складається з двох членів — голови Богатирчука і секретаря Левченка — Н.В.) і яке видає свій орган „Федераліст Демократ"...

Проф. Ф. Богатирчук".

Точнісінько чотири місяці пізніше дня 23. січня 1954 року в „Новому Русскому Слові" появилося таке „стороннее сообщение":

„В Н.Р.С. з 13. січня ц.р. п. Богатирчук вважав можливим написати, що він „має честь очолювати" Об'єднання українців федералістів демократів. Як предсідник Ревіз. Комісії ОУФД, вибраний на це становище З'їздом, доводжу оцим до загального відома, що п. Богатирчук знятий з обов'язків предсідника ОУФД ще 16. мая 1953 року, про що було повідомлено в Н.Р.С. 18. травня 1953 року.

Це зняття підтверджено також рішенням делеґатів З'їзду, які взагалі виключили п. Богатирчука з числа членів ОУФД.

Тому п. Богатирчук не має жадного права виступати від імени ОУФД взагалі, і називати себе предсідником ОУФД, зокрема.

Предсідник Ревізійної Комісії Об'єднання Українців Федералістів Демократів

О. Гордієнко".

До картини, накресленої обидвома листами, не маємо що додавати, хіба тільки здогад, чи не складається цілий теперішній, завмираючий вже правда без грошей, КЦАБ із таких організацій, як ОУФД — цілком фіктивних, очолюваних самозванцями, які не мають не то мандату, а й доручення від своїх „сотрудників" в організуванні мертводушівських „об'єднань" і „союзів"?

Н. В.

Бути членом Українського Народного Союзу, значить належати до такої української організації, яка об'єднала в Америці й Канаді найсвідоміші українські сили в один ідейний моноліт та поставила його на службу нашим країнам та нашому поневоленому українському

„УКРАЇНСЬКІ СЕПАРАТИСТИ"...

(Закінчення зі стор. 1-шої)

лянд — в той час як росіяни виявляють свою опозиційність, працюючи по змозі якнайменше, українці ревно виповнювали свої норми праці. Вони дивились згори на росіян як на лінивих людців, а росіяни дивились на них згори, як на охочих прислужників зненавиджених опричників. Цей конфлікт в найпекучійшій проблемі таборового життя робив більше, як якийсь політичний націоналізм, щоб зберегти живим антагонізм поміж росіянами й українцями. Проте українські селяни ненавиділи совєтську державу такою безмежною ненавістю, яка була чужа російським в'язням. Українці не знали нічого, як лише свої поля, — свою худобу і ліси, в яких співали своїх народних пісень, і просто не вміли відрізняти носіїв недоторкальної і абстрактної совєтської влади, що давали свої смертельні приказн з далекого Кремлю, рядовим безграмотним вартовим. Для українців, кожний, що носив червону шапку державних поліційних частин, — був ворогом, для якого не буде пощади, коли надійде день відплати. Коли ж вони все таки працювали з такою навіженою завзятістю для зненавидженої держави, то це просто тому, що праця стала для них ліком: коли вони втратили свої коні, свою землю і свої плуги, то вони знаходили у безвпинному копанні, довбанні і воженні каміння одиноке джерело для самопошани й одинокий спосіб вгамувати свою тугу за батьківщиною."

Коли прийшла вістка про смерть Сталіна, в'язні вислухали її через радіо — мовчки. „Публічна опінія" в'язнів була така, що „від тої смерти не буде нам ні ліпше, ані холодніше". І так воно спершу було без ніякої зміни. Деякі надії на амнестію розвіяла заява генерала Дерев'янка, начальника усіх отих невільничих таборів, який сказав, що неможливо звільнити мільйони політичних злочинців, бо це було б великою небезпекою для держави. Коли ж провалився Берія, то віджила надія, яка породила думку про страйк. „Страйкувати аж до визволення! Але чи страйк був можливий навіть тоді, коли б удалося приєднати до нього українців?" Тим часом відповідь прийшла в одну з липневих ясних ночей, коли один західній українець вбив загальновідомого таборового шпигуна. Вбивника засуджено на смерть і розстріляно. — Вранці після екзекуції, 680 українців, що замешкували малий табір, одностайно почали страйкувати. Впродовж кількох годин їх акція була найбільшою новиною в усіх таборах: релігійна група побачила в тій події знак неба. Почали творитися страйкові комітети й пікети. Появилися писані рукою летючки. Вони закликали до звільнення всіх в'язнів, з тим, що ці останні добровільно залишились би працювати, як вільні робітники і поселенці, на дальших 5 років. Гаслом було: „В'язні, ви не можете нічого втратити, крім своїх кайданів".

20 липня 1953 року першою партією страйкарів були 7,000 в'язнів, що відмовились вийти на працю. За три дні вже 25 копалень стояли порожнею, а на 25 липня всі 50 були унерухомлені. Десь щезли потяги з вугіллям, які тягнулись вздовж копалень безконечною валкою. 250,000 в'язнів усіх таборів примусової праці, що становлять половину півмільйонової людности Воркутської области, піддержували страйк. Швидко прилетіли з Москви поліційні достойники. Спершу вони говорили з в'язнями лагідно: — випущення на волю, мовляв, неможливе, але умовини життя в'язнів будуть піддані ревізії, між іншим — в'язням обіцяно дати дозвіл писати до родин двічі на тиждень, замість двічі на рік, як було до того часу. Однак в'язні не погоджувались. Тоді достойники почали погрожувати. А коли й це не допомогло, 1 серпня 1953 року розстріляно — 1,200 керівників страйку. Одначе й це не заломило страйку. Авторку того репортажу вивезено в Воркутської области спершу в невідомому їй напрямку 4 серпня мин. року. Коли вона виїздила, страйк 250,000 невільників продовжувався. Саме тоді на стацію в'їздив потяг із військом: — скріплена сторожа для невільників.

В найближчу неділю індійці виїздять з Кореї

Панмунджом. — Генерал Тімайя, командувач індійського війська, що сторожило в Кореї полонених-неповоротців, і голова Невтральної Комісії, передбаченої договором про перемир'я в Кореї, зліквідував останню справу, яка його ще тримала в Кореї: — він вирішив передати в руки альянтів в Кореї 7 китайців і 10 корейців, що їх арештовано під закидом доконування актів терору, включно з убивствами, у відношенні до тих полонених, що проявили бажання вернутися до комуністів. Це рішення генерала Тімайї викликало гострий протест комуністів. Раніше альянти відмовилися взяти участь у проєктованому суді над тими в'язнями, як також відмовились вислати на суд свідків з-поміж неповоротців, які в міжчасі опинилися вже у Південній Кореї або на Формозі. Альянти стояли на становищі, що, без уваги на особисті провини, це полонені, які відмовились вертатись до комуністів і захотіли залишитися в Південній Кореї, тому треба їх туди передати. — З-поміж 7,600 корейців, що їх індійці передали альянтам, 3,700 вступили до південнокорейської армії. Решта знаходяться ще під сторожею з обмеженою свободою рухів, але в найближчому місяці їх випустять на волю, як тільки підшукають їм можливість матеріяльної екзистенції.

Щеплення проти дитячого паралічу

Ню Йорк, Н. И. — Д-р Гарт Е. Райтер пояснює, в який спосіб буде відбуватися щеплення дітей проти пошесті недуги дитячого паралічу. Це щеплення почнеться цієї весни. Щепити будуть в одних стейтах половину дітей першої, другої, третьої кляс публічних шкіл, а друга половина дітей цих кляс дістане лише нечинну субстанцію. В інших стейтах щепитимуть тільки дітей другої кляси, а діти першої і третьої кляс служитимуть лише як статистичний контрольний матеріял. Такий спосіб щеплення пояснюється браком відповідної кількости сироватки. Перші щеплення почнуться в кінці березня або на початку квітня. Після цього пробного щеплення вивчатимуть наслідки щеплення, і в деяких стейтах зорганізують спеціяльні лябораторії для цієї цілі. Д-р Гарт Райтер заявляє, що сироватка проти дитячого паралічу не може бути ні в якому випадку шкідлива, бо її докладно випробувано.

Американські бомбовики пролетіли без затримки 8,700 миль

Трейвіс Ер Форс Бейз, Кал. — Два великі американські бомбовики RB-36 приземлилися на летовищі Лаймстон в північному Мейні, перелетівши без затримки з Токіо. Переліт тривав 29 годин. Генерал бриґади Стенлі Дж. Донован заявив, що завданням цих літаків не було здобути новий рекорд швидкости або віддалі, але вивчити лети бомбовиків на великій висоті з найбільшою швидкістю.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЮ КЕНСІНҐТОН, ПА. — Бр. св. Арх. Михаїла відд. 296, повідомляє всіх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 21-го лютого, о год. 2:30 попол., в Укр. Горож. Домі, 1400 — 4 Евеню. Проситься всіх членів обов'язково прибути, буде вибір делеґатів на 23. Конвенцію УНСоюзу. На зборах можна набути Ювілейну Книгу УНСоюзу. На річних зборах вибрано уряд на рік 1954: Є. Деркач, предс.; П. Зелінський, заст. М. Земледух, секр-кас. Контрольори М. Бомбек, В. Чиримшинський.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — 397 відд. повідомляє своїх членів, що побір складок буде в суботу, 20-го лютого, від год. 7:30 веч., і в неділю від 12-1:30 попол. Після цього відбудуться збори і вибір делеґатів на Конвенцію УНС. Просимо членів взяти участь у зборах. Хто не вплатив ще Нац. Датку за 1953 р. просимо це зробити у Вашому відділі при плаченні Ваших вкладок. — Т. Костик, гол.; О. Штогрин, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. — Т-во „Калина" відд. 459 повідомляє своїх членів, що звичайні місячні збори відбудуться в неділю, 21. лютого, о 3-ій год. по пол., в Українській Централі, 180 William St. Обов'язком кожного члена прийти на ті збори. Є важні справи до рішення, як також вибір делеґата на конвенцію УНСоюзу. — Уряд.

ГЕМТРАМК, МІШ. — Т-во „Згода" відд. 20 повідомляє членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 20-го лютого, о год. 7:30 веч., а не в неділю, як заповіджено, тому що в неділю відбудеться Ювілей УНСоюзу відділів Дітройт і околиці. З огляду на важливість справ, присутність всіх членів обов'язкова. — М. Прихітко, предс.; Н. Триш, рек. секр.

АНСОНІЯ, КОНН. — Т-во А. Вончевського відд. 10 повідомляє своїх членів, що збори відбудуться в неділю, 21. лютого зараз по Служ. Божій в Парафіяльній залі. Проситься всіх членів прийти на збори, довгуючих вирівняти свої залеглости. — М. Хома, предс.; В. Глива; секр.

РАЧЕСТЕР, Н. И. — Бр., св. Йосафата 217 відділ повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 21. лютого, о год. 2-ій попол. Проситься всіх членів прибути, є важні справи до полагодження та буде вибір делеґатів на конвенцію, як також проситься всіх членів заплатити свій розмет. — В. Колданський, предс.; Ф. А. Іванів, фін. секр.; І. Деркач, кас.; В. Гричук, рек. секр.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. — Місячні збори Т-во Запорозька Січ, відд. 206, відбудуться в неділю, 21-го лютого в парохіяльній залі при 74 Геррис Еве., о год. 1:30 попол. Просимо всіх членів прибути; буде вибір делеґатів на 23. Конвенцію УНСоюзу. Кожний правосильний член нашого відділу може брати участь у виборах. Зараз по виборі делеґатів, будуть важні справи до обговорення і до полагодження. — М. Чагарин, предс.; І. Кокольський, секр.

СТЕМФОРД, КОНН. — Місячні збори членів відд. 350, відбудуться в неділю, 21. лютого, о год. 2. попол., в залі Укр. Клюбу 33 Beckley Ave., Буде вибір делеґата і заст. на 23. Конвенцію — тому присутність кожного члена обов'язкова. — В. Карий, предс.; Н. Когут, кас.; В. Палідвор, секр.

ДЖАНСТАВН, ПА. — Бр. св. Арх. Михаїла, відд. 11 повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 21-го лютого в церковній залі на Мейпел Евеню, зараз по Службі Божій. Проситься всіх членів прибути на збори, заплатити свої вкладки, як також буде вибір делеґата на Конвенцію УНСоюзу. — Т. Волощук предс.; А. Дида, кас.; П. Сцілений, секр.

КЛІФТОН ГАЙЦ, ПА. — Бр. Т. Шевченка, відд. 128 повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 21-го лютого, о год. 2-ій попол., в домі Горожан. Просимо всіх членів прийти, буде вибір делеґата на Конвенцію УНСоюзу. — І. Федірко, предс.; М. Дідух, кас.; П. Чопік, секр.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. — Т-во Запорозька Січ, відд. 342, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 21-го лютого, о год. 2-ій попол., в церковній залі. На зборах буде вибір делеґата і його заступника на 23. конвенцію УНСоюзу. На річних зборах 24. січня вибрано уряд на 1954 р.: Гр. Волянський, предс.; П. Вілінський, заст.; І. Маркович, секр.; І. Мартинюк, заст.; Н. Кіра, кас.; І. Сокальський, заст.; Контрольори: П. Вілінський і П. Кавенський; надзирателі хворих: Т. Дацко, Н. Гамадик і К. Миньо; хоруняжий І. Сокальський, господар залі П. Коцаба. На зборах можна набути Ювілейну Книгу УНС. Просимо приводити нових членів до УНСоюзу. — І. Маркович, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. — Звичайні збори Сестр. відд. 125 відбудуться в неділю, 21-го лютого, о год. 1:30 попол., в Союзовім Домі при, 845 N. Western Ave. Проситься членів платити свої членські вплати в наведенім часі і місці. — І. Подола, секр.

ПРОВІДЕНС, Р. АЙ. — Т-во ім. Т. Шевченка, відд. 73 повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 21-го лютого, о год. 1-ій попол в Buddy Club при 36 Pocasset Ave. На зборах буде вибір делеґата на 23. Конвенцію УНСоюзу. — Уряд.

АЛЕНТОВН, ПА. — Бр. св. Арх. Михаїла, відд. 147, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 21-го лютого, в парафіяльній Залі, 803 Фронт вул., о год. 1-ій попол. Проситься членів прийти точно та сплатити вкладки. На зборах можна купити Ювілейну книгу УНСоюзу. Довгуючих напоминається вирівняти свої вкладки. — І. Зазворський, предс.; Г. Віленький, кас.; І. Федорак, секр.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН. — Т-во „Любов", відд. 370, повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 21-го лютого, в церковній залі, 127 Парк Ст., зараз по спів. Богослуженні. Проситься всіх членів прибути на збори бо треба вибрати нового головного урядника, який погодився на річних зборах на уряд на два місяці. Проситься всіх членів заплатити вкладки як рівнож посмертне за померлого члена. При цьому зауважаємо, що члени, які залягають з вкладками третій місяць, будуть суспендовані. — П. Волляник, предс.; В. Колисняк, кас.; В. Гіна, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. — Місячні збори Т-ва Т. Шевченка, відд. 252, відбудуться в неділю, 21. лютого, в залі при 2250 Вест Кортез, о год. 12-ій вполудне. Проситься усіх членів прийти і вирівняти вкладки. на цих зборах буде вибір делеґата на Конвенцію, УНСоюзу. — Меґас, предс.; Хомин, кас.; Когут, сек.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні збори відд. 117, „Запорозької Січі", відбудуться в суботу, 20. лютого, о год. 8. веч., в домівці, при 33 E. 7. вул. 2-ий пов. Всіх членів просимо обов'язково взяти участь. — С. Кучма, предс.; М. Корчинський, кас.; В. Калина, фін. секр.

Посмертні Згадки

НИКОЛАЙ ПОДНЕЙ ПОДВАЙЦЯТНИК, довголітній член Бр. св. о. Николая відд. 106 УНСоюзу в Шікаґо, Ілл., помер 14-го січня, проживши 64 р. Покійний родився в с. Новосілці, пов. Вібрка, Зах. Україна. В члени УНСоюзу вступив в 1940 р. Був активним Громадянином та не жалів труду для народної справи. Через 2 роки був предсідником 106 відділу. Полишив в смутку дружину Теклю, сина Івана 2 дочки — що є Сестрами в чині С.В.В. у Факс Чейз, Па., та 2ох внучків. Похорон відбувся 18. січня з погребового заведення до церкви св. о. Николая при великому числі Народу, Родини, Знайомих і членів відд. 106 і 55 УНС. Похований на українськім цвинтарі св. о. Николая на Гіґґінс Ровд і Десплейн Ривер. — В. И. П.!

Г. Дацьків, секр.

МИХАЙЛО ЛЕВУСЬ, довголітній член Бр. св. Володимира відд. 323 УНСоюзу в Канзас Сиґі, Кан., помер 12. лютого 1954 р. Покійний вступив до УНСоюзу 1921 р., походив зі с. Трійця, пов. Радехів. Оставив в смутку дружину Пелагію і двох синів: Григорія і Олександра, дочку Анастазію і 6 внуків. Похорон відбувся в понеділок, 15. лютого з церкви св. Тройці на Гайлент Парк Семетери. — В. И. П.!

Д. Яремко, секр.

МИХАЙЛО ДЕМКОВИЧ, член 59 відд. УНСоюзу в Бриджпорт, Конн., помер 8-го лютого 1954 р., в 59 році життя. Покійний родився в 1895 р. в с. Добра, пов. Сянік, Галичина. Полишив в смутку двох синів, дочку, зятя і внучку. Похорон відбувся 11. лютого 1954 р., з погребового заведення до української гр.-кат. церкви Пр. Діви Марії на цвинтар св. І. Хрестителя в Стамфорд, Конн.—В. И. П.!

М. Галькевич, секр.

Ділимося сумною вісткою, що вночі 11-го лютого по тяжкій недузі упокоївся у Бозі Наш Дорогий Муж і Незабутній Батько, кількаразовий політв'язень совєтських тюрем і старшина — учасник обох Українських Визвольних Змагань,

бл. п.

ІВАН ТИМОФІЙОВИЧ КОРНІЄНКО (ЧЕПА)

ПАНАХИДА

відбулася в суботу, 13. 2. о год. 7-9 вечора в приміщенні Gowen, 233 Somerset St., New Brunswick, N.J.

Похорон відбувся в неділю 14. 2. о год. 2-ій зі службою Укр. Прав. Церкви св. Андрія в Баунд Брук!

Вічна Йому Пам'ять!
ДРУЖИНА, СИНИ, РОДИЧІ.

ТАРЗАН, ч. 3231. Кмітливий і мертвий

Зсунувшись по стежці, Тарзан закрутився вихором і простягнув затиснену руку. Кігті його пальців вчепилися за скелю, що стриміла з-під краю стежки.

— На богів, Тарзане, — крикнув Волтор. — Я сподівався побачити вас мертвим під скелями!

Повертаючися по слідах на дно вузької ущелини, Тарзан витягнув свого ножа з мертвого ведмедя. Далі вони продиралися вгору ущелиною.